

70 LET BELTINSKE FOLKLORNE SKUPINE

MIRKO RAMOVŠ

Ko je leta 1938 France Marolt, etnomuzikolog in ravnatelj takratnega Folklornega inštituta, začel pripravljati mariborski festival narodnih običajev in na vzhodnem delu Slovenije iskal ljudi, ki bi bili sposobni prikazati takrat že izumirajoče plesne in šege, ga je prof. Vilko Novak pripeljal v Beltince, kjer ga je seznanil s Kociprovimi goslarji, ki so še znali melodije plesov, saj so jih igrali po gostijah. Janez Kociper ga je peljal k Matiju Kavašu, ki mu je pokazal domače plesne. Marolt, navdušen nad prikazanim, je Kavaša nagovoril, da je zbral nekaj parov domačinov v plesno skupino in pripravil z njo splet nekaterih najbolj značilnih prekmurskih plesov. Novoustanovljena folklorna skupina je ob spremljavi Kociprovih goslarjev najprej nastopila pred domačim občinstvom, naslednje leto, 5. avgusta 1939 pa že v Mariboru na festivalu. France Marolt, ki je bil z njenim nastopom zelo zadovoljen, je po vojni še prišel v Beltince in skupaj z ženo Tončko in Marijo Šuštarjevo plesne tudi zapisal. Pod dobrim vodstvom je skupina, ki je delovala pod okriljem Turističnega društva Beltinci, vedno bolj napredovala in veliko nastopala. Pri skupini je kot plesalec sodeloval tudi mag. Elemir Szepesy, ki je leta 1951 prevzel vodstvo skupine ter jo vodil do leta 1969, ko ga je nasledil Boris Žalig. Prelomnica v delovanju folklorne skupine je bila leta 1969

ustanovitev Kulturno-umetniškega društva Beltinci in njena vključitev vanj, v njegovem okviru skupina deluje še danes. Takrat se je začelo najbolj plodno obdobje delovanja skupine, saj so entuziasti, med katerimi velja posebej omeniti Borisa Žaliga in dolgoletno predsednico KUD Beltinci Milico Šadl, s svojim delom in znanjem nedvomno veliko prispevali k razvoju folklorne in kulturne dejavnosti nasploh. Po Borisu Žaligu so vodstvo skupine prevzele najprej Valerija Žalig, nato Cvetka Horvat in leta 2002 Dragica Kolarič, ki skupino vodi še danes.

France Marolt si takrat ni predstavljal daljnosežnosti mariborskega projekta, ki je prave sadove pokazal šele po 2. svetovni vojni. Prvotno priložnostna skupina je postala folklorna, prav po njeni zaslugi in z njeno pomočjo se je začelo sistematično raziskovanje prekmurske plesne dediščine, saj domači plesi mnogim njenim članom niso bili nekaj pozabljenega in obujenega, pač pa del vsakdanjega plesnega življenja. Ker je beltinska folklorna skupina ob svojih začetkih živo izročilo neposredno prenašala na oder, je v izvedbi obdržala izvorni slog, ki so ga prevzeli tudi tisti člani, ki jim izročilo morda ni bilo več domače. Tako se je ohranjal iz generacije v generacijo in v veliki meri živi še danes, čeprav je večina plesov že davno zamrla. Tudi zato je beltinska folklorna skupina leta 1985 dobila Evropsko nagrado za ljudsko umetnost. Ob skupini je postala s Kociprovimi goslarji ali Kociprovo bando razpoznavna tudi prekmurska instrumentalna plesna glasba, čeprav je pozneje z vključitvijo harmonike in cimbal dobila drugačno podobo od prvotne, izvajane z godali in posameznimi pihali ter večjim oprekljem, imenovanim cingule. V sedanji obliki jo izvaja kar nekaj naslednikov Kociprove bande, bodisi pri beltinski folklorni skupini in drugih, ali samostojno, slišimo pa jo tudi na koncertih popularne glasbe. Skupina je bila tudi pobudnik raziskave

Folklorna skupina KUD Beltinci.
(Foto: Janez Eržen, Le plesat me pelji 2008, 2. del, Beltinci, 27. 7. 2008.)

oblačilne kulture v Beltincih in okolici, prve temeljite v Prekmurju, in tako dobila nove folklorne kostume.

Dejavnost folklorne skupine je dala svojstven pečat kulturnemu utripu kraja. Leta 1972 je KUD Beltinci organiziralo prvi folklorni festival z nikoli zastaranim geslom "Pesem in ples družita naroda", ki se je letos odvijal že 39., in do danes ohranil živost in posebno mesto v kulturni podobi Slovenije. Njegov sestavni del je že vrsto let državno srečanje slovenskih folklornih skupin. Organizacijsko jedro festivala so od samega začetka prav člani folklorne skupine, saj skrbijo za njegovo vsebino in potek.

Visoki jubilej je skupina praznovala prvi dan 39. mednarodnega folklorne festivala, in sicer z večerom "Marko skače", ki je bil posvečen izključno prekmurškemu ljudskemu plesu in ga je pripravila Valerija Žalig. Posebnost večera je bila, da ga je delila skupaj s skupinami, ki so nastajale po njenem vzoru, dolga leta je bila namreč beltinska folklorna skupina edina v Prekmurju. Tako so se na odru pred grajskimi arkadami poleg domače zvrstile skupine iz Velike Polane, Turnišča, Bogojine, Bistrice, Moščanec, poleg njih pa še folklorna skupina iz Gornjega Senika v Porabju in folklorna skupina iz Dobrovnika, ki v svojih vrstah združuje plesalce iz več prekmurskih madžarskih vasi. Večino skupin je pri izvedbi spremljala Marko banda, pridružil pa se ji je še harmonikar Matej Smej, ki je pomagal večini od njih pri pripravi sporeda za ta večer. Bil je nepozaben dogodek, ki je privabil na grajsko dvorišče številno občinstvo iz celega Prekmurja, saj je imelo prvič priložnost v enem večeru videti večino tipov prekmurskih ljudskih plesov, tudi z njihovimi variantami, za posladek celo z madžarsko "Po zelenoj trati".

Člana folklorne skupine iz Beltincev.
(Foto: Janez Eržen, Le plesat me pelji 2008, 2. del, Beltinci, 27. 7. 2008.)

Folklorna skupina KUD Beltinci.
(Foto: Janez Eržen, Le plesat me pelji 2008, 2. del, Beltinci, 27. 7. 2008.)